

Qəlbimizin Bəhrüz nisgili

Milyon illərdir, insan dünyaya gəlir və milyon illərdir, dünyaya gələn insan bu dünyanı tərk edir. Amma gəlimli-gedimli bu dünyada insan itkisinə insan heç vaxt öyrəşə bilmir. Və etiraf edək ki, insandan insana fərq olduğu kimi, yaxşı insanın, bu dünyada yaxşılıq izi qoyan insanın ölümünə heç inanmaq olmur.

Biz bu duyğuları hər yaxşı adamın itkisində yenidən hiss edirik, ağrırıq, üzülürük. Amma neyləyəsən ki, ölüm haqdır və nə qədər ağrısaq da, nə qədər üzülsək də, nə qədər ki bu haqq hələ özümüə çatmayıb, o qədər də bu ağrı, bu üzüntü davam edəcək. Mən bu hissləri Azərbaycan ziyalılarının, elmi zümrənin dostu Bəhrüz Axundovun ölüm günündə, onun dəfn mərasimində bir daha dərinləndən yaşadım. Həm də bu hissləri təkcə mən yox, mərasimə yığılan bütün ziyalılar yaşadı. Gül çələnglərinə bürünmüş Bəhrüz

Axundovun dəfn mərasiminə toplanmış ziyalı insanlara baxdım və mən bir daha Bəhrüzün necə böyük insan olduğunun, Azərbaycan elmi elitasına, təhsilimizə nə qədər yaxın olduğunun, öz nəşirlik fəaliyyəti ilə kitab dünyasına doğma olan adamlara onun göstərdiyi xidmətlərin şahidi oldum.

Bəhrüz Axundovun bioqrafiyasını xatırlatmağa ehtiyac yoxdur. Onun bioqrafiyasına bələd olmaq üçün iki il budan əvvəl, özünün sağlığında buraxılan "Dünənki sabah" adlı yadigar kitabında atasına-anasına, doğmalarına həsr etdiyi "Tanrım bərabəri" fəslinə baxmaq kifayətdir. Bizim Bəhrüzla az qala hər həftə görüşdüyümüz o günlərdə Rəşad Məcid və mən ayrı-ayrılıqda onun kitabına giriş sözü də yazmışdıq. Elə o giriş sözündə mən Bəhrüzün bir oğul, bir varis kimi atası Həsən Axundova – Ağdamın nüfuzlu el ağsaqqalı,

nüfuzlu ziyalı Həsən müəllimə həsr etdiyi “Tanrım bərabəri” memuar povestinə daha çox yer ayırmışdım. Çünki bu əsər bir oğulun bir ataya münasibəti deyil, bütövlükdə müqəddəs ataya, müqəddəs ailəyə, müqəddəslərə verilən qiymətdir, bir az da dəqiq desək, əsl Azərbaycan ailəsinin ümumiləşdirilmiş obrazıdır.

İndi – illər sonra o yas mərasimini bir daha xatırlayıram. Və o yas mərasimində dəvətsiz – filansız kürsüyə çıxıb Bəhruzu son mənzilə yola salan ünlü ziyalılarımızın kövrək çıxışlarını yadıma salıram. Professor Misir Mərdanov, akademik Vaqif Abbasov, akademik Yaqub Mahmudov, professor Qəzənfər Paşayev, millət vəkili Əflatun Amaşov, Ağdam ziyalılarından Səlim Əzimov, “Təhsil” nəşriyyatının əməkdaşları adından yazıçı-publisist Mustafa Cəmənli və digər neçə-neçə adam. Onların hər birinin kövrək və bu itkiyə təəssüf doğuran nitqində Bəhruz Axundovun dörd mühüm keyfiyyəti təhlil olunurdu: Bəhruzun Vətən, millət sevgisi, Bəhruzun ev-ailə sevgisi, Bəhruzun peşə-nəşriyyatçılıq sevgisi, Bəhruzun dost sevgisi.

Hər çıxış edən kəsin Bəhruz Axundov haqqında çox səmimi, ürəkdən gələn əziz xatirələri vardı. O söhbətlərin xatirəyə döndüyü cəmi bir neçə saat idi. Amma Misir Mərdanovun, Vaqif Abbasovun göz yaşları bu xatirələrin əbədiliyini vəd edirdi.

Niyə beləydi, çıxış edənlərin hamısını bu qədər kövrəkdən nə idi? Bəhruz Axundovun yaxşı insan olması. Bu yaxşı adam imkanı olmayan çoxlarının, o cümlədən, bu sətirlərin müəllifinin kitabını bəzən özündən xəbərsiz çap edirdi. Ona görə ki, Bəhruz kitabı müqəddəs varlıq sanırdı. Bu müqəddəs varlığa müqəddəs hisslərlə yanaşırdı.

Yazıçı, publisist Rəşad Məcid Bəhruz Axundovun “Dünənki sabah” kitabına yazdığı “Yaratma şövqü” adlı önsözdə onun özünü və kitabına sevgisini belə təsvir edir: “Mənim tanıdığım Bəhruz müəllim kimdir? Nədir onu bizə bu dərəcədə bağlayan, sevdiren, hörmət və ehtiram doğuran? İlk növbədə, yəqin ki, ən insani keyfiyyətlərin onun şəxsiyyətində cəmləşməsidir. Həm də onun yüksək peşəkarlığıdır, öz sənətini, peşəsini dərinləndirən bilməsi, həyatının mənası hesab etməsidir. Ən müxtəlif tədbirlərdə – özümüzünkülərin və xaricilərin arasında – nəşr etdiyi kitabları əlinə götürüb can-dildən, böyük şövq və hərarətlə o kitablardan danışmasıdır. Bəhruz müəllimin

kitabı əlində tutması da fərqlidir – böyük həssaslıqla, nəvazışla, əzizləyə-əzizləyə, kitab onun əlində zərif şüşə kimidir, sanki bir az sərt, qaba davransan, sınıb çilik-çilik ola bilər”. Bəhruzun kitab müqəddəsliyinə müqəddəs yanaşmasının ən vacib təsviridir bu fikirlər.

Akademik Nizami Cəfərovun hansı məqaləsindənsə bir fikir yadımdadı: “... dünyaya gəlməyin fəlsəfəsi yoxdur, dünyada yaşamağın və onu tərk etməyin fəlsəfəsi isə çox zəngindir”. Bəhruz Axundovun ömür yolunun və bu ömrü tərk etməyinin çox məzmunlu bir fəlsəfəsi var. Bu fəlsəfə insanlıq fəlsəfəsidir.

Onun rəhbərlik etdiyi “Təhsil” nəşriyyatı Avropanın, Asyanın bir çox ölkələrində keçirilən nəşriyyat müsabiqələrinin ödüllərinə layiq görülüb. Bu nəşriyyatı Bəhruz Axundov elə qurub-yaradıb ki, onun hansısa ölkədə tayı-bərabəri olduğuna şəxsən mən inana bilmirəm. Bu, Bəhruz Axundov bacarığıdır. O Bəhruz Axundov ki, Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini bitirib və ömrünün sonunadək universitet bilgisini öz təcrübəsində tətbiq edib.

Bəhruz Axundovun iş bacarığı, müəssisəni təşkil etmək və ona rəhbərlik bacarığı onun həyat təcrübəsindən gəlirdi. O, lap cavan vaxtlarından vacib dövlət təşkilatlarında işləyib. Universitetdə qiyabi təhsil illərində Bəhruz Axundov artıq sayılıb-seçilən vəzifə adamı idi.

Bəhruzun ailədə atası Həsən müəllimdən aldığı tərbiyə onu bir tərəfdən Vətənə bağladı, digər tərəfdən özünü də müdrik bir ata səviyyəsinə yüksəltdi. Onun böyütdüyü övladlar atalarına, babaları Həsən müəllimə çox bənzədilər. Bəhruzun xəstə olduğu müddət onun dostlarının da yaxşı yadındadır. Və günlərin bir günü əməliyyat zamanı Bəhruzun ciyərparəsi – qızı öz ciyərini atasına bağışladı. Bu cəsarəti Bəhruzun qızına ata müqəddəsliyi və əlbəttə, Tanrı sevgisi vermişdir. Akademik Vaqif Abbasov yas mərasimindəki çıxışında Bəhruzun qızının bu cəsarətini, ata sevgisini, övlad məhəbbətini Tanrı sevgisi kimi qiymətləndirdi.

O ağır yas mərasimində iştirak edən hər kəsin qəlbində elə o andan bir Bəhruz nisgili yarandı. Bu ölüm hadisəsi mənim də qəlbimi sarsıtmışdı və mənim çıxışında olan ağır kədər nöqtələri bu gün də içimdə məni ağrıtmışdır. Amma Tanrı hər dərdin bir təsəllisini də verir. Bəhruz itkisinə Tanrının verdiyi təsəlli onun atalarına layiq övladlar qoyub getməsidir. Mən Bəhruzun yadigarlarından